

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 106/2010-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. júna 2010 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcu Ladislava Orosza prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti P., a. s., B., a obchodnej spoločnosti T., s. r. o., B., zastúpených advokátom Mgr. M. H., B., vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Obdo 45/2008 a 2 Obdo 46/2008 a jeho uznesením z 12. decembra 2008, za účasti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti P., a. s., a obchodnej spoločnosti T., s. r. o., podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej

republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Obdo 45/2008 a 2 Obdo 46/2008 a jeho uznesením z 12. decembra 2008 porušené boli .

2. Zrušuje uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Obdo 45/2008 a 2 Obdo 46/2008 z 12. decembra 2008 a vec v r a c i a Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť obchodnej spoločnosti P., a. s., a obchodnej spoločnosti T., s. r. o., trovy konania v sume 384,78 € (slovom tristoosemdesiatštyri eur a sedemdesiatosem centov) na účet ich právneho zástupcu Mgr. M. H., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. mája 2009 faxovou správou a 13. mája 2009 poštou doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti P., a. s., B., a obchodnej spoločnosti T., s. r. o., B. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátom Mgr. M. H., B., vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Obdo 45/2008 a 2 Obdo 46/2008 a jeho uznesením z 12. decembra 2008.

Z obsahu sťažnosti a pripojených príloh vyplýva, že sťažovatelia sú odporcami v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 25 Cb 31/2006, ktorého predmetom je rozhodovanie o neplatnosti hromadnej akcie,

neplatnosti zmluvy o založení cenných papierov, neplatnosti realizácie záložného práva a nariadení predbežného opatrenia vo veci.

V predmetnom konaní okresný súd uznesením sp. zn. 25 Cb 31/2006 z 12. februára 2008 rozhodol o pripustení vstupu ďalších účastníkov do konania, a to tak na strane navrhovateľa, ako aj na strane odporcu. Zároveň tým istým uznesením okresný súd pripustil zmenu petitu návrhu na začatie konania. Právny zástupca sťažovateľov prevzal uznesenie okresného súdu na pošte 25. marca 2008. Následne právny zástupca sťažovateľov podal 9. apríla 2008 na poštovú prepravu odvolanie proti prvostupňovému uzneseniu okresného súdu.

Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 1 Cob 118/2008 z 26. júna 2008 rozhodol o podanom odvolaní sťažovateľov tak, že ho odmietol s poukazom na § 218 ods. 1 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) ako oneskorene podané. Krajský súd vychádzal zo skutkového zistenia, že odvolaním napadnuté uznesenie okresného súdu bolo právnenému zástupcovi sťažovateľov doručované 3. marca 2008 a opätovne 4. marca 2008, a *«keďže doručenie bolo bezúspešné, v tento deň mala byť spoločnému právnenému zástupcovi sťažovateľov ako odporcov v 1. a 2. rade „i zásielka doručená na pošte“»*. Podľa názoru krajského súdu teda posledným dňom lehoty na podanie odvolania bol 24. marec 2008 (22. marca 2008 bola sobota). Odvolanie podané 9. apríla 2008 bolo preto podľa krajského súdu podané oneskorene.

Sťažovatelia sú toho názoru, že krajský súd na zistený skutkový stav neaplikoval správne ustanovenie právneho predpisu, pretože § 47 ods. 2 OSP v znení účinnom v rozhodnej dobe pri náhradnom doručovaní advokátovi ako fyzickej osobe oprávnenej na podnikanie nemožno použiť. V takom prípade je podľa sťažovateľov potrebné aplikovať ustanovenie § 48 ods. 3 OSP. Sťažovatelia tak tvrdia, že odvolanie podané na poštovú prepravu 9. apríla 2008 bolo podané včas.

Podľa sťažovateľov krajský súd im napadnutým uznesením, ktorým odmietol odvolanie ako oneskorené, odňal možnosť konať pred súdom. Sťažovatelia namietajú i zmätočnosť napadnutého uznesenia krajského súdu, v ktorom podľa ich názoru krajský

súd dospel k záveru o existencii dvoch rozdielnych momentov, kedy malo byť uznesenie okresného súdu sp. zn. 25 Cb 31/2006 z 12. februára 2008 doručené právnomu zástupcovi sťažovateľov, keď uviedol, že *„bolo napadnuté uznesenie prvostupňového súdu doručované dňa 3. 3. 2008, opätovne 4. 3. 2008 a keďže doručovanie bolo bezúspešné, v tento deň mu bola zásielka doručená na pošte. Keďže si advokát zásielku do 3 dní od uloženia nevyzdvihol, považuje sa posledný deň tejto lehoty za deň doručenia (7. 3. 2008)...“*.

Proti postupu krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cob 118/2008 a jeho uzneseniu z 26. júna 2008 sťažovatelia podali 6. augusta 2008 mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie. Podstata dovolacích námietok sťažovateľov spočívala v ich tvrdení, že konanie vedené krajským súdom pod sp. zn. 1 Cob 118/2008 je postihnuté vadou podľa § 237 písm. f) OSP, pretože *„Krajský súd v Bratislave ako odvolací súd odvolanie sťažovateľov proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava II č. kon. 25 Cb 31/2006-388 zo dňa 12.02.2008 vecne neprejednal a rozhodol o jeho odmietnutí pre jeho údajnú oneskorenosť, hoci toto odvolanie sťažovateľov bolo v skutočnosti podané včas, čím odvolací súd odňal odvolateľom v 1. a 2. rade možnosť konať pred súdom“*.

Následne sťažovatelia 19. septembra 2008 z rovnakých dôvodov podali sťažnosť ústavnému súdu, o ktorej ústavný súd rozhodol uznesením sp. zn. III. ÚS 62/09 z 24. februára 2009 tak, že ju odmietol pre nedostatok právomoci ústavného súdu.

O dovolaní sťažovateľov rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 2 Obdo 45/2008 a 2 Obdo 46/2008 z 12. decembra 2008 tak, že ho odmietol ako neprípustné. Podľa sťažovateľov najvyšší súd v odôvodnení svojho uznesenia uvádza, že *„prípustnosť dovolania sťažovatelia odôvodnili dôvodmi zmätočnosti uznesenia odvolacieho súdu (§ 237 písm. f) O. s. p.)... ide o nesprávny výklad citovaného ustanovenia zo strany sťažovateľov. Dovolanie možno podať proti rozhodnutiu vo veci samej, keď to zákon pripúšťa. Do procesného rozhodnutia, ktoré v podstate upravuje vedenie konania a nie je konečným rozhodnutím nikto ani dovolací súd nemôže do postupu odvolacieho súdu zasahovať. Ani z ostatných ustanovení upravujúcich dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu (§ 239 O. s. p.) prípustnosť dovolania nemožno vyvodit“*.

Sťažovatelia namietajú, že v preskúmvanej veci najvyšší súd nesprávne právne posúdil otázku prípustnosti ich dovolania podaného proti uzneseniu krajského súdu č. k. 1 Cob 118/2008-423 z 26. júna 2008, pričom vychádzal z nesprávneho právneho výkladu ustanovenia § 237 OSP.

Podľa názoru sťažovateľov *„žiadne ustanovenie O. s. p. pritom nevylučuje prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým bolo odvolanie proti prvostupňovému rozhodnutiu odmietnuté ako oneskorene podané“*.

Sťažovatelia tvrdia, že *„ak porušovateľ ako dovolací súd rozhodol o odmietnutí dovolania sťažovateľov ako odporcov v 1. a 2. rade zo dňa 06. 08. 2008 podaného proti Uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. kon. 1 Cob 118/2008-423 zo dňa 26. 06. 2008 z dôvodu, že dovolanie sťažovateľov... nie je prípustné, hoci toto dovolanie sťažovateľov ako odporcov v 1. a 2. rade bolo v skutočnosti prípustné podľa § 237 písm. f) O. s. p., dovolací súd odňal sťažovateľom ako dovolateľom možnosť konať pred súdom.“*

Navyše sťažovatelia namietajú aj zmätočnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktorú vidia v tom, že *„ako odporcovia v 1. a 2. rade nikdy nepodali dovolanie proti Uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. kon. 2 Cob 363/2006-227 za dňa 20. decembra 2006 a preto porušovateľ týmto uznesením rozhodol o odmietnutí neexistujúceho dovolania, ktoré nikdy nebolo podané a urobené. Týmto zmätočným rozhodnutím porušovateľa... bolo tiež porušené právo sťažovateľov na spravodlivý súdny proces.“*

Na základe uvedeného sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd prijal ich sťažnosť na ďalšie konanie a aby v náleze vyslovil, že:

„1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky spis. zn. 2 Obdo 45/2008 a 2 Obdo 46/2008 zo dňa 12. 12. 2008 boli porušené základné práva spoločnosti P. a. s. B., PSC: ..., IČO: ..., a spoločnosti T. s. r. o. B., PSC: ..., IČO: ..., na spravodlivé súdne konanie a na súdnu ochranu podľa ustanovení čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy

Slovenskej republiky a tiež podľa ustanovenia čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky spis. zn. 2 Obdo 45/2008 a 2 Obdo 46/2008 zo dňa 12. 12. 2008 zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný zaplatiť spoločnosti P. a. s., B., PSČ: ..., IČO: ..., primerané finančné zadosťučinenie vo výške 500,00 € do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný zaplatiť spoločnosti T. s. r. o. B., PSČ: ..., IČO: ..., primerané finančné zadosťučinenie vo výške 500,00 € do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť spoločnosti P. a. s. B., PSČ: ..., IČO: ..., a spoločnosti T., s. r. o., B., PSČ: ..., IČO: ..., trovy konania vo výške, v akej budú vyčíslené v písomnom vyhotovení nálezu, k rukám ich právneho zástupcu, do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu. “

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 106/2010-19 z 11. marca 2010 ju prijal na ďalšie konanie.

Na výzvu ústavného súdu účastníci konania oznámili, že súhlasia s prerokovaním veci bez ústneho pojednávania. Ústavný súd preto využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom vyžiadaného súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Podpredsedníčka najvyššieho súdu na základe výzvy ústavného súdu v prípise č. k. KP 4/2010-2 (Nobs 40/2010) z 12. apríla 2010 doručenom ústavnému súdu 3. mája 2010 uviedla, že zotrváva na svojom stanovisku z 1. februára 2010 č. k. KP 4/2010-2 (Nobs

3/2010), ktoré podala ešte pred predbežným prerokovaním predmetnej sťažnosti senátom ústavného súdu a ktorého obsahom je okrem iného aj toto:

„Podľa nášho názoru, ak odvolací súd odvolanie odmietne, hoci pre takýto postup nie sú splnené zákonné podmienky, potom takýmto jeho postupom bola účastníkovi konania odňatá možnosť konať pred súdom, čím je daný dovolací dôvod podľa ustanovenia § 237 písm. f) O. s. p. Či k takejto situácii došlo v danom prípade, to po skutkovej stránke posúdiť nemôžeme, pretože nemáme k dispozícii spis súdu prvého stupňa, kde sa nachádzajú doručenký, ako aj ďalšie doklady, týkajúce sa doručovania rozhodnutia súdu prvého stupňa a tiež aj samotné odvolanie.

Podľa nášho názoru dovolací súd s otázkou prípustnosti dovolania sa náležite nevysporiadal, pretože ak je daný niektorý dôvod prípustnosti podľa ust. § 237 O. s. p., potom dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, a to bez ohľadu na to, či ide o rozhodnutie vo veci samej alebo rozhodnutie procesnej povahy. V tomto smere odôvodnenie dovolacieho súdu považujeme za neúplné.

Vzhľadom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky nemá námietky, aby ústavná sťažnosť bola prijatá na ďalšie konanie (§ 25 ods. 3 zák. č. 38/1993 Z. z. v jeho platnom znení).“

Právny zástupca sťažovateľov vo vyjadrení z 24. mája 2010 doručenom ústavnému súdu faxovou správou 24. mája 2010 k stanovisku podpredsedníčky najvyššieho súdu z 1. februára 2010 uviedol, že *„sám porušovateľ v podaní pripúšťa, že porušovateľ sa s otázkou prípustnosti dovolania náležite nevysporiadal, pretože ak je daný niektorý dôvod prípustnosti podľa § 237 O. s. p. , potom dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, a to bez ohľadu na to, či ide o rozhodnutie vo veci samej alebo rozhodnutie procesnej povahy, a v tomto smere považuje rozhodnutie porušovateľa ako dovolacieho súdu za neúplné“.*

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Článok 46 ods. 1 ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (IV. ÚS 115/07). Formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v zákonom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť.

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy). Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa táto ochrana dostane v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad

a aplikácia zákonných ustanovení príslušných procesných predpisov musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj záruky vyplývajúce z práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. II. ÚS 63/06).

Do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi konania poskytuje v dovolacom konaní, t. j. v konaní, v ktorom sa na základe mimoriadneho opravného prostriedku domáha ochrany pred dovolacím súdom z dôvodov, ktoré výslovne upravuje procesné právo. Jedným z takých dôvodov je aj odňatie možnosti konať pred súdom [§ 237 písm. f) OSP]. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom pre poskytnutie ochrany v mimoriadnom opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť v rozsahu, v akom sa preukáže existencia dôvodu na poskytnutie súdnej ochrany v takom konaní. Poskytnutie tejto ochrany však neznamená právo na úspech v mimoriadnom opravnom konaní.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napríklad IV. ÚS 77/02) do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá má základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. To platí aj pre výklad a používanie procesnoprávných predpisov (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), ktoré upravujú podmienky konania, ku ktorým patria aj procesné podmienky dovolacieho konania ako mimoriadneho opravného postupu najvyššieho súdu.

Ústavný súd zistil, že v namietanom prípade krajský súd ako súd odvolací uznesením sp. zn. 1 Cob 118/2008 z 26. júna 2008 odmietol odvolanie sťažovateľov proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 25 Cb 31/2006 z 12. februára 2008, ktorým prvostupňový súd pripustil, aby do konania tak na strane navrhovateľov, ako aj odporcov vstúpili ďalší účastníci, ako aj pripustil zmenu petitu návrhu na začatie konania, ako oneskorene podané, pričom včasnosť odvolania posudzoval podľa § 47 ods. 2 OSP. O dovolaní sťažovateľov rozhodol najvyšší súd ako dovolací súd uznesením sp. zn. 2 Obdo 45/2008 a 2 Obdo 46/2008 z 12. decembra 2010 tak, že ho odmietol z dôvodu, že nie je prípustné.

Jeho neprípustnosť odôvodnil tým, že dovolanie možno podať proti rozhodnutiu vo veci samej, keď to zákon pripúšťa. Do procesného rozhodnutia, ktoré v podstate upravuje vedenie konania a nie je konečným rozhodnutím, podľa názoru najvyššieho súdu nikto, a teda ani dovolací súd nemôže zasahovať (najvyšší súd pritom zároveň chybné vo výroku rozhodnutia odmietol aj dovolanie sťažovateľov proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 2 Cob 363/2006 z 20. decembra 2006, aj keď z odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nesporne vyplýva, že dovolanie proti predmetnému uzneseniu podal navrhovateľ, nie sťažovatelia ako odporcovia, pozn.).

Sťažovatelia v sťažnosti namietajú, že vo veci odvolanie podali včas, pričom jeho včasnosť bolo potrebné posudzovať podľa § 48 ods. 3 OSP, v zmysle ktorého za podmienok v ňom uvedených sa písomnosť považuje za doručенú po troch dňoch od vrátenia nedoručenej zásielky súdu. Podľa nich odvolací súd včasnosť odvolania posúdil nesprávne, a tým im odňal možnosť konať pred súdom. Dovolací súd toto pochybenie odvolacieho súdu nenapravil, čím bolo porušené ich základné právo na spravodlivé súdne konanie. Dovolací súd pochybil podľa sťažovateľov predovšetkým v tom, že nesprávne posúdil prípustnosť dovolania v danej veci.

Podľa sťažovateľov napadnutým postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Obdo 45/2008, 2 Obdo 46/2008 a jeho uznesením z 12. decembra 2008 došlo k porušeniu ich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vzhľadom na uvedené bolo úlohou ústavného súdu posúdiť, či argumentácia, na ktorej je založené uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Obdo 45/2008, 2 Obdo 46/2008 z 12. decembra 2008, je z ústavného hľadiska akceptovateľná a udržateľná a či v tejto súvislosti nedošlo k porušeniu označených práv sťažovateľov.

Z odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva:

„Uznesenie 2 Cob 363/2006 napadol dovolaním navrhovateľ (č. l. 254) a ďalším podaním doručeným prvostupňovému súdu 15. 03. 2007 (č. l. 285) podané dovolanie vzal späť.

Uznesenie 1 Cob 118/2008 napadli dovolaním odporcovia v 1. a 2. rade (č. l. 430) s odôvodnením, že nebol daný dôvod na postup odvolacieho súdu, pretože odvolanie bolo podané včas. Navrhol preto rozsudok krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1/ OSP) predtým ako pristúpil k preskúmaniu rozhodnutia odvolacieho súdu skúmal, či sú splnené preto podmienky (§ 103 v spojení s § 243a ods. 2 OSP), či v danej veci napadnuté rozhodnutie môže preskúmať. Zistil, že podmienky preskúmania napadnutých uznesení odvolacieho súdu v dovolacom konaní nie so dané.

V prvom prípade zákon (§ 239 ods. 3 OSP) nepripúšťa dovolanie proti rozhodnutiu o predbežnom opatrení. Nemohol preto dovolací súd prihliadnuť ani na späťvzatie dovolania, pretože nespĺňalo podmienky prípustnosti dovolania.

V druhom prípade, kde podali dovolanie odporcovia v 1. a 2. rade, prípustnosť dovolania títo účastníci prostredníctvom právneho zástupcu odôvodnili dôvodmi zmätočnosti uznesenia odvolacieho súdu (§ 237 pís. f OSP). Tu ide o nesprávny výklad citovaného ustanovenia zo strany odporcov. Dovolanie možno podať proti rozhodnutiu vo veci samej, keď to zákon pripúšťa. Do procesného rozhodnutia, ktoré v podstate upravuje vedenie konania a nie je konečným rozhodnutím nikto ani dovolací súd nemôže do postupu odvolacieho súdu zasahovať. Ani z ostatných ustanovení upravujúcich dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu (§ 239 OSP) prípustnosť dovolania nemožno vyvodiť.

V prípade, že dôjde v konaní k zmätočnému postupu odvolacieho súdu a bude tu niektorý dôvod uvedený v § 237 OSP, môže ho nespokojný účastník vždy namietať, bez ohľadu, či by dovolanie podľa ostatných ustanovení bolo prípustné. To platí aj pokiaľ ide o dôvod spočívajúci v tom, že postupom súdu účastníkovi bola odňatá možnosť konať pred súdom. Nemožno totiž pripustiť, že dovolaním bude usmerňovaný postup súdu v konaní a po vynesení rozhodnutia vo veci samej opätovne by bolo možné pre dovolanie použiť ten istý dôvod o ktorom bolo rozhodované v dovolacom konaní.

Dovolací súd odmietne dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné (§ 218 ods. 1 písm. c v spojení s § 243b ods. 5 OSP).“

Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorým nemožno napadnúť každé rozhodnutie súdu. Výnimočnosti tohto opravného prostriedku zodpovedá právna úprava jeho prípustnosti. Podľa § 236 ods. 1 OSP dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu len v prípadoch, v ktorých to pripúšťa zákon.

V predmetnej veci bolo dovolaním sťažovateľov napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd odmietol ich odvolanie proti uzneseniu okresného súdu procesnej povahy ako oneskorene podané, pričom prípustnosť dovolania proti takémuto uzneseniu podľa § 239 OSP nemožno vyvodit'.

Ústavný súd v tejto súvislosti zastáva názor, že toto procesné pravidlo nemení nič na tom, že ak rozhodnutie odvolacieho súdu trpí niektorou vadou vymenovanou v písm. a) až g) § 237 OSP majúcou za následok tzv. zmätočnosť konania, možno proti každému takémuto rozhodnutiu podať dovolanie.

Uvedené ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd taxatívne uvedených v písm. a) až g) tohto ustanovenia. Prípustnosť dovolania podľa § 237 OSP je založená na princípe univerzality, čo znamená, že dovolaním možno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu bez ohľadu na povahu predmetu konania a bez ohľadu na to, či ide o rozhodnutie vo veci samej alebo rozhodnutie procesnej povahy.

Vychádzajúc z toho, že § 237 OSP nemá žiadne obmedzenia vo výpočte rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré sú spôsobilým predmetom dovolania, ústavný súd zastáva názor, že ak je občianske súdne konanie postihnuté niektorou z väd, vymenovaných v tomto ustanovení, možno napadnúť dovolaním aj rozhodnutia vo veciach, pri ktorých je inak dovolanie vylúčené, t. j. rozhodnutia procesnej povahy nevynímajúc. Žiadne ustanovenie

Občianskeho súdneho poriadku pritom nevyklučuje prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým bolo odvolanie proti prvostupňovému rozhodnutiu odmietnuté ako oneskorene podané (III. ÚS 62/09).

Prípustnosť dovolania podľa § 237 OSP však nie je daná iba tvrdením dovolateľa, že rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté niektorou z väd uvedených v tomto ustanovení, ale aj tým, že dotknuté rozhodnutie skutočne takouto vadou aj trpí. Občiansky súdny poriadok v § 242 ods. 1 ukladá dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu v § 237 OSP (bez zreteľa na to, či dovolateľ existenciu vady tvrdil alebo netvrdil). Ak dovolací súd zistí, že rozhodnutie nie je niektorou z uvedených väd postihnuté, dovolanie odmietne, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

V okolnostiach prípadu sťažovatelia v dovolaní proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 1 Cob 118/2008 z 26. júna 2008 tvrdili, že postupom odvolacieho krajského súdu im bola odňatá možnosť konať pred súdom, keď odmietol ich odvolanie proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 25 Cb 31/2006 z 12. februára 2008 ako oneskorene podané. Zo zistení ústavného súdu však vyplýva, že najvyšší súd (ako dovolací súd) sa obmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania, ktoré smeruje proti uzneseniu procesnej povahy. K sťažovateľmi tvrdenej vade v konaní podľa § 237 písm. f) OSP sa dovolací súd v napadnutom konaní nevyjadril. Táto skutočnosť vyplýva z obsahu odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

Podľa aplikovateľnej judikatúry ústavného súdu (napr. II. ÚS 102/04) odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva [napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa vykonaným dôkazom i k právnej stránke veci, podávať opravné prostriedky a pod. (obdobne podľa doterajšej judikatúry najvyššieho súdu, napr. rozhodnutie sp. zn. 5 Cdo 102/01 z 27. septembra 2001, sp. zn. 5 Cdo 93/2000 z 25. októbra 2000)].

Znemožnenie uplatnenia procesných práv, ktoré by inak mohol účastník pred súdom uplatniť a z ktorých by bol v dôsledku nesprávneho postupu súdu vylúčený, je vadou konania v zmysle § 237 písm. f) OSP zakladajúcou prípustnosť dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, na ktorú vadu musí dovolací súd vždy prihliadnuť.

Podľa názoru ústavného súdu v danom prípade mal preto najvyšší súd povinnosť preskúmať, či napadnuté uznesenie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 OSP, a to zvlášť preto, že sťažovatelia v dovolaní takúto vadu, konkrétne odňatie možnosti konať pred súdom, namietali.

Vychádzajúc z uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že absencia takéhoto postupu dovolacieho súdu vo veci sťažovateľov v konaní sp. zn. 2 Obdo 45/2008 a 2 Obdo 46/2008 a v uznesení z 12. decembra 2008 je porušením ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto rozhodnutia).

V časti, ktorou sťažovatelia namietali porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy označeným postupom a označeným uznesením najvyššieho súdu, ústavný súd sťažnosti nevyhovel (bod 4 výroku tohto rozhodnutia). Vychádzal pritom z toho, že námietky uplatnené sťažovateľmi proti postupu najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Obdo 45/2008 a 2 Obdo 46/2008 a jeho uzneseniu z 12. decembra 2008 zahŕňajú ochranu garantovanú prostredníctvom čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, pričom pri rozhodovaní vo veci samej nezistil žiadne dôvody na to, aby vyslovil v danej veci aj porušenie základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, rozhodnutie, ktorým bolo porušené základné právo, zruší (§ 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde) a môže vec vrátiť na ďalšie konanie [§ 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde]. V danom prípade na ochranu základného práva sťažovateľov bolo potrebné nielen rozhodnutie o odmietnutí dovolania zrušiť, ale aj vrátiť vec na ďalšie konanie, v ktorom najvyšší súd bude pokračovať v konaní v štádiu, v ktorom mu bolo dovolanie doručené. V ďalšom postupe je najvyšší súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v II. časti tohto rozhodnutia (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom

súde). Najvyšší súd je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 56 ods. 7 zákona o ústavnom súde).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa čl. 127 ods. 1 ústavy boli porušené, finančné zadosťučinenie.

Sťažovatelia žiadali aj o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 500 € pre každého z nich z dôvodov uvedených a vysvetlených v sťažnosti.

Z citovaného textu ústavy a zákona o ústavnom súde vyplýva, že toto zadosťučinenie sa môže ale nemusí priznať. Ústavný súd je toho názoru, že priznanie finančného zadosťučinenia je namieste predovšetkým vtedy, keď nemožno dosiahnuť a dovŕšiť ochranu porušeného základného práva iným ústavou a zákonom upraveným spôsobom, a tiež vtedy, ak bola sťažovateľom neústavným postupom alebo rozhodnutím spôsobená reálna ujma. Podľa názoru ústavného súdu je v danom prípade ochrana práv sťažovateľov, ktorých sa touto sťažnosťou domáhali, účinne poskytnutá tým, že ústavný súd napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, a na jej dovŕšenie postačujú v tomto konaní vyslovené a pre najvyšší súd záväzné právne názory ústavného súdu. Ústavný súd preto sťažovateľom požadované finančné zadosťučinenie nepriznal (bod 4 výroku tohto rozhodnutia).

Ústavný súd rozhodol napokon podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v súvislosti s ich právnym zastupovaním advokátom Mgr. M. H. v konaní pred ústavným súdom. Ústavný súd vychádzajúc z návrhu právneho zástupcu sťažovateľov ich vyčíslil za dva úkony právnej pomoci (zo základu priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2008 v sume 695,41 €) podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č.

655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 13 ods. 3 vyhlášky sa základná sadzba tarifnej odmeny zníži o 20 %, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb. Prevzatie a prípravu zastupovania a vypracovanie písomného podania ústavný súd posúdil ako spoločný úkon advokáta pri zastupovaní dvoch sťažovateľov, preto základnú sadzbu tarifnej odmeny po jej znížení o 20 % určil v celkovej sume 370,88 € a spolu s režijným paušálom dvakrát po 6,95 € mu priznal úhradu trov konania v celkovej sume 384,78 € (bod 3 výroku tohto rozhodnutia).

Podanie právneho zástupcu sťažovateľov doručené ústavnému súdu 24. mája 2010 (stanovisko k vyjadreniu najvyššieho súdu) nevyhodnotil ústavný súd vzhľadom na jeho obsah (sumarizácia dosiaľ známych skutočností) ako podanie relevantné na rozhodnutie vo veci samej, a preto odmenu zaň nepriznal. Vo zvyšnej časti požadovaným trovám právneho zastúpenia ústavný súd nevyhovel.

Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149).

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. júna 2010